

LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, J. Basanavičiaus g. 5, LT-01118 Vilnius, tel. (8 5) 219 3400, faks. (8 5) 262 3120, el. p. dmm@lrkm.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188683671

Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai

2022-07- Nr. S2-

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS PASITARIMO PROTOKOLO PROJEKTO

Lietuvos Respublikos kultūros ministerija teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybės pasitarimo protokolo „Dėl kandidatūros į UNESCO Nematerialaus kultūros paveldo apsaugos konvencijos Vertinimo komisijos eksperto poziciją 2023–2026 m. laikotarpiui“ projektą (toliau – Projektas).

Projekto tikslas – pritarti Lietuvos Respublikos kandidato prof. dr. R. Laužiko kandidatūros iškėlimui į UNESCO Nematerialaus kultūros paveldo apsaugos konvencijos Vertinimo komisijos (toliau – Vertinimo komisija) eksperto poziciją 2023–2026 m. kadencijai, paskirti atsakingas institucijas, kurios vykdytų Lietuvos Respublikos kandidato rinkimų kampaniją ir, sėkmės atveju, finansuotų ir administruotų Lietuvos eksperto dalyvavimą Vertinimo komisijos veikloje per visą 2023–2026 m. kadencijos laikotarpį.

Lietuvos Respublikos Seimas 2004 m. gruodžio 9 d. įstatymu „Dėl Nematerialaus kultūros paveldo apsaugos konvencijos ratifikavimo“ ratifikavo 2003 m. spalio 17 d. Nematerialaus kultūros paveldo apsaugos konvenciją (toliau – Konvencija) Šią konvenciją ratifikavo didžioji dalis UNESCO šalių narių. Į šios Konvencijos reglamentuojamą Reprezentatyvų žmonių nematerialaus kultūros paveldo sąrašą įrašytos 3 Lietuvos nematerialaus kultūros paveldo vertybės. Tikimasi, kad 2023 m. šį sąrašą papildys 4-oji Lietuvos nematerialaus kultūros paveldo vertybė. Šiais metais UNESCO pateikta lietuviškų šiaudinių sodų tradicijos paraiška, kurią 2023 m. svarstys Konvencijos Tarpvyriausybinių komitetas ir Vertinimo komisija.

Šalys narės įgyvendina konvencijas bei siekia matomumo vadovaudamosi UNESCO konvencijų narystės ir tarptautinių sutarčių praktika, tai yra ne tik teikdamos vertybių paraiškas į UNESCO tarptautinius sąrašus ir siekdamos bendrų tikslų nacionaliniu bei vietos lygmeniu, bet ir aktyviai, kadencijų principu, keisdamos viena kitą konvencijų tarpvyriausybiniuose ir ekspertiniuose organuose. Lietuva iki šiol nė karto nebuvo Konvencijos Tarpvyriausybinių komiteto nare arba Vertinimo komisijos nare (palyginimui – artimiausios kaimyninės šalys Estija ir Latvija po vieną kadenciją buvo Tarpvyriausybinių komiteto narėmis, Estija 2022 m. Generalinėje Asamblėjoje planuoja kandidatuoti antrą kartą į Tarpvyriausybinių komitetą; Latvija vieną kadenciją buvo ir Vertinimo komisijos nare).

Vertinimo komisija svarsto ir vertina visas šalių teikiamas paraiškas ir tarptautinės paramos prašymus dėl vertybių įtraukimo į UNESCO nematerialaus kultūros paveldo sąrašus. Tai tarpdisciplininė ir tarpinstitucinė Vertinimo komisija, sudaroma iš 12 asmenų: 6 akredituotų tarptautinių nevyriausybinių organizacijų (NVO) ir 6 mokslininkų ekspertų, atstovaujančių savo regionų rinkiminėms grupėms ir įvairioms nematerialaus kultūros paveldo sritims. Lietuva gali kandidatuoti į vieną iš 6 šalis skirtų ekspertų pozicijų (Lietuvoje akredituotų NVO nėra). Nė vienas Lietuvos ekspertas iki šiol nėra buvęs Vertinimo komisijos nariu.

Lietuva UNESCO priklauso II rinkiminei grupei (Rytų Europa), šios grupės eksperto kadencija Vertinimo komisijoje šiuo metu artėja prie pabaigos, tad atsiveria galimybės teikti Lietuvos eksperto kandidatūrą 2023–2026 m. kadencijai. Rinkimai į Tarpvyriausybinių komitetų Vertinimo komisiją vyks 2022 m. lapkričio 28 d. – gruodžio 3 d. UNESCO 2003 m. Konvencijos Tarpvyriausybinių komitetų 17-osios sesijos metu. Kita galimybė Lietuvos atstovui kandidatuoti į šią poziciją būtų tik 2026 m. Lietuva savo rinkiminėje grupėje taip pat turi galimybes 2026 m. kandidatuoti į Konvencijos Tarpvyriausybinių komitetą. Lietuvos kandidato sėkmė Vertinimo komisijoje sustiprintų ne tik ekspertines, tačiau ir rinkimines Lietuvos pozicijas Tarpvyriausybiniame formate.

Dėl ekspertų vaidmens stiprinimo UNESCO organizacijoje

Lietuvos eksperto išrinkimas į Vertinimo komisiją atitinka Lietuvos Respublikos, išrinktos UNESCO Vykdomosios tarybos nare 2021–2025 m. kadencijai, tikslą dėl ekspertų vaidmens stiprinimo priimant UNESCO sprendimus (tai atitinka ilgalaikę, nuoseklią Lietuvos poziciją dėl ekspertų vaidmens tarptautinėse organizacijos stiprinimo) ir Lietuvos Respublikos, kaip ekspertines kompetencijas kultūros paveldo srityje turinčios valstybės narės, matomumo. Lietuvos eksperto išrinkimas į Vertinimo komisiją sustiprintų Lietuvos ekspertines pozicijas UNESCO organizacijoje bei padidintų Lietuvos patikimumą ir matomumą organizacijoje, tai turėtų teigiamą įtaką siekiant sinergijos su Lietuvos narystės UNESCO Vykdomojoje taryboje tikslais.

Dėl Lietuvos Respublikos kandidato

Projekto 1 punktu į Vertinimo komisijos eksperto poziciją 2023–2026 m. laikotarpiui siūlomas Vilniaus Universiteto prof. dr. Rimvydas Laužikas. Prof. dr. R. Laužiko kandidatūra buvo patvirtinta ir 2022 m. vasario 15 d. vykusiam Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos Vykdomojo komiteto posėdyje. Prof. dr. R. Laužikas yra Lietuvoje gerai žinomas kultūros paveldo istorikas, kurio pagrindinė specializacija yra kulinarinis paveldas. Jis turi didelę darbo su įvairiomis UNESCO programomis patirtį, nuo 2018 m. yra Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos narys, o nuo 2019 m. – Nacionalinio nematerialaus kultūros paveldo vertybių sąvado, kurį sudarant remiamasi Konvencijos kriterijais, bei daugelio kitų Lietuvos ir tarptautinių darbo grupių, patariamųjų tarybų ir komisijų ekspertas. Vilniaus universiteto profesorius vykdo aktyvią profesinę, mokslinę, socialinę ir kultūrinę veiklą, taip pat yra įvairių knygų, mokslinių straipsnių ir mokomųjų leidinių kultūros paveldo temomis autorius ir bendraautorius.

Dėl Lietuvos Respublikos kandidato rinkimų kampanijos

Projekto 2.1.1 papunkčiu siūloma, kad Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija ir Lietuvos Respublikos kultūros ministerija vykdytų Lietuvos Respublikos kandidato rinkimų kampaniją. Paskyrus Lietuvos kandidatą būtų reikalingas Užsienio reikalų ministerijos ir Lietuvos Respublikos diplomatinės atstovybių užsienyje įsitraukimas vykdamas rinkiminę kampaniją ir sudarant abipusės ar vienašalės paramos susitarimus. Kultūros ministerija finansuotų Lietuvos kandidato dalyvavimą Tarpvyriausybinių komitetų 17-oje sesijoje, vyksiančioje 2022 m. lapkričio 28 d. – gruodžio 3 d., kurios metu vyks rinkimai į šio komiteto Vertinimo komisiją.

Dėl Lietuvos Respublikos eksperto dalyvavimo Vertinimo komisijos veikloje finansavimo

Jeigu Vertinimo komisijos ekspertu bus paskirtas Lietuvos Respublikos kandidatas, Projekto 2.2.1 papunkčiu siūloma paskirti atsakingą instituciją Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliariją, kuri skirtų lėšas Lietuvos Respublikos eksperto dalyvavimui Vertinimo komisijos 2023–2026 m. kadencijos veikloje, o Projekto 2.2.2 papunkčiu siūloma biudžetinei įstaigai Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos sekretariatui administruoti šią veiklą. Atkreiptinas dėmesys, kad dėl eksperto kandidatūros sprendžia Lietuvos nacionalinė UNESCO komisija, kuri atitinkamai ir užtikrina eksperto dalyvavimą UNESCO organizacijos veikloje.

Lietuvos eksperto dalyvavimas Vertinimo komisijos veikloje yra finansuojamas ekspertą teikusios Konvencijos šalies narės. Numatomas Vertinimo komisijos užimtumas – 3–4 ekspertų susitikimai per metus (12–16 susitikimų per visą kadenciją) bei apytiksliai 50–60 nominacinių paraiškų, teikiamų Konvencijos šalių UNESCO nematerialaus kultūros paveldo

sąrašams, ekspertinis vertinimas per metus (~200–240 nominacinių bylų ekspertinis vertinimas per visą kadenciją).

Numatomos finansinės išlaidos visos kadencijos laikotarpiui – apytiksliai 40 000 Eur. Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai būtų reikalingi papildomi asignavimai Lietuvos eksperto dalyvavimo Vertinimo komisijos 2023–2026 m. kadencijos veikloje finansavimui.

Šį klausimą prašome įtraukti į artimiausio Lietuvos Respublikos Vyriausybės pasitarimo darbotvarkę (Projektas suderintas su Užsienio reikalų ministerija, Lietuvos Respublikos finansų ministerija ir Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriatu). Lietuvos Respublika, pradėdama rinkiminę kampaniją artimiausiu metu, turėtų pakankamai laiko užtikrinti prof. dr. Rimvydo Laužiko kandidatūros pristatymą Konvencijos šalims įvairiuose UNESCO renginiuose ir dvišaliuose formatuose. Lietuvos kandidato patvirtinimo atveju būtų siekiama užsitikrinti Rytų Europos regiono (UNESCO II rinkiminę grupę) paramą mūsų kandidatui.

Projektą parengė Kultūros ministerijos Profesionaliosios kūrybos ir tarptautiškumo politikos grupės (vadovė Janina Krušinskaitė, tel. +370 608 45 515, el. paštas janina.krusinskaite@lrkm.lt, tiesioginė vadovė Kultūros ministerijos Profesionaliosios kūrybos ir tarptautiškumo politikos grupės vyresnioji patarėja Daiva Parulskienė, tel. +370 608 42 751, el. paštas daiva.parulskiene@lrkm.lt) vyriausioji specialistė Indrė Viktorija Užukukytė, tel. +370 691 31 520, el. paštas indre.uzukukyte@lrkm.lt.

PRIDEDAMA:

1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės pasitarimo protokolo projektas, 1 lapas.
2. Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos Vykdomojo komiteto nutarimas Nr. 1UK-3, 1 lapas.
3. Lietuvos UNESCO nacionalinės komisijos sekretoriato 2022 m. kovo 9 d. raštas Nr. 4S-21 (8.3.), 7 lapai.
4. Prof. dr. R. Laužiko gyvenimo aprašymas lietuvių kalba, 3 lapai.
5. Prof. dr. R. Laužiko gyvenimo aprašymas anglų kalba (teiktinas kartu su kandidatūra), 4 lapai.
6. Užsienio reikalų ministerijos 2022 m. liepos 8 d. raštas Nr. (21.3.4E)3-4464, 2 lapai.
7. Finansų ministerijos 2022 m. liepos 14 d. raštas Nr. 6K-2204373, 2 lapai.
8. Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriato 2022 m. liepos 1 d. raštas Nr. 4S-52 (8.3.), 2 lapai.

Kultūros ministras

Simonas Kairys